

ПІШОХІДНА ЕКСКУРСІЯ «ПЕРЛИНИ ПЕЧЕРСЬКИХ ЛИПОК» ЯК ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИЙ ЗАХІД ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТУРИСТИЧНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Романова М.І.,

асистент кафедри туризму,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: romanovami@krok.edu.ua

Пішохідний екскурсійний маршрут Печерськими Липками вже давно став одним з найпопулярніших та найбільш затребуваним не тільки серед гостей Києва, а й серед самих киян. Знайомство з Липками можна починати з різних точок, тривалість екскурсії може бути 1,5 -3 години – залежно від побажань замовника та погодних умов, але зазвичай не перевищує 2-х годин. Для першого знайомства – навчальної екскурсії, ми обрали найкоротший варіант, тож для початку розглянемо історію району.

Аристократичні Липки є історичною місцевістю у Печерському районі міста Києва, яка з давніх давен вважається найпрестижнішим та найдорожчим районом міста. Липки розташовані між вулицями Михайла Грушевського, Банковою, Лютеранською, Академіка Богомольця, Виноградним і Кріпосним провулками. Відповідають нагірній місцині історичного Клову; відокремлені від Печерського плато балкою Кловського струмка.

Назва походить від липової алеї, насадженої в середині XVIII ст. довкола Кловського палацу і уздовж теперішньої Липської вулиці [1,2].

У 1830 рр. у ході інтенсивної забудови Липок алею було вирубано за наказом генерал-губернатора Василя Левашова. Нова розбудова виявилася своєчасною з огляду на невпинне розростання міста та потребу в переселенні мешканців Подолу, який страждав від пожеж і повеней. Пам'ять про липові насадження збереглася у назві місцевості, а також Липської вулиці і Липського провулку. Так само про колишні насадження нагадують назви вулиці Шовковичної та Виноградного провулку.

Історія. У XVIII ст. у цій місцевості росли липові й шовковичні гаї, а ченці Києво-Печерської лаври розводили виноградники. У 1806, 1809, 1811 рр. архітектор А. І. Меленський проектував забудову Двірцевої частини (Липок), намагаючись поєднати її з Хрещатицькою долиною. У 1828 р. зрубали липовий гай, який існував у межах сучасної вулиці Липської, у 1835 р. – виноградний і шовковичний сади [1,2].

Із середини XIX до початку XX ст. Липки були переважно місцем поселення київських аристократів, багатіїв, чиновників і військових, вважалися районом фешенебельних особняків. За царської доби місцевість належала до Двірцевої поліцейської дільниці (адміністративна споруда дільниці стояла на місці готелю «Київ», не збереглася). У радянські часи тут були розташовані житлові будинки номенклатурних працівників, а на прилеглих вулицях – основні установи державної влади.

У 1861 р. затверджено генеральний план Києва з поділом вулиць на розряди, що об'єднав частини міста на адміністративних засадах. На Липках дозволялося зводити лише кам'яні одно- та двоповерхові будинки. Таким чином, вид забудови визначився як садибно-особняковий. Липки почали формуватися як місцеперебування вищої місцевої адміністрації. Виникли Царський (Маріїнський) палац, будинки генерал-губернатора, цивільного губернатора, будинок командувача військ Київського військового округу.

До другої половини ХІХ ст. Липки зберігали характер виключно шляхетно-адміністративної частини міста. Цьому відповідала і архітектура будинків з білими колонами у стилі класицизму. Наприкінці ХІХ ст. змінюється соціальний склад домовласників – серед будинків аристократії з'являються особняки представників торговельного чи промислового капіталу. На зміну класицизму в архітектурі забудови приходить еклектизм. У 1909 р. на Липках дозволили зводити багатоповерхові прибуткові будинки [1,2].

За станом на початок ХХІ ст. Липки вважаються особливо престижним для проживання місцем у Києві. Їхня назва застосована для брендів елітного житла в інших місцевостях («Новопечерські Липки», «Оболонські Липки»).

Сучасні Липки охоплюють територію, до якої належать вулиці: Архітектора Городецького, Михайла Грушевського, Інститутська, Кріпосний провулок, Пилипа Орлика, Липська, Шовковична, Кругло університетська, Крутий узвіз, Лютеранська, Заньковецької, площа Івана Франка, Станіславського, Ольгинська, Банкова, Садова, Академіка Богомольця [1].

З перенесенням столиці УСРР із Харкова до Києва в 1934 р. на Липках зосереджується вся державна, компартійна та адміністративна влада республіки. Зводяться житлові будинки для номенклатурних працівників, зокрема, десятиповерховий будинок НКВС (тепер - будинок Уряду), будівля Верховної Ради республіки. Із набуттям Україною незалежності тут розмістилася резиденція Президента України, працюють Верховна Рада та уряд України, містяться Національний банк України, Верховний суд України та інші державні установи [2].

Особистості. Популярності Липкам додавали відомі мешканці (зокрема, родина поміщиків Ганських, у будинку яких бував Оноре де Бальзак, знайома Ференца Ліста княгиня Сайн-Вітгенштейн та інші). На розі вулиць Шовковичної та Інститутської стояв будинок коменданта Київського арсеналу А. Іванова, садибу якого місто придбало для учасника Французько-російської війни 1812 р. генерала Миколи Раєвського. Пізніше цей особняк перетворили на палац генерал-губернаторів. 1918 р. його займав Гетьман Української Держави Павло Скоропадський [3].

Пам'ятки архітектури по маршруту:

1. Будівля Національного банку України
2. Маєток Лібермана.
3. Будинок з химерами.
4. Офіс Президента України.
5. Лютеранська кірха святої
6. Будинок вдови, що плаче.

7. Шоколадний будиночок.
8. Прибутковий будинок Ікскюль-Гільденбрандта.
9. Особняк Ковалевського.
10. Будинок з каріатидами.
11. Кловський палац.
12. Будинок міського початкового училища ім. М. Бунге.
13. Особняк графині Уварової.
14. Театр на Липках.
15. Особняк Леопардова.

В ході екскурсії студенти неодноразово з щирим захватом відзначали вишуканість, різноманітність та багатогранність архітектури Липок, а також насиченість і багатство історії району, на долю якого випало немало трагічних випробувань. При цьому він зберіг свою неповторність та витонченість і продовжує вражати й радувати не одне покоління киян та гостей столиці. Тож відтепер наші студенти матимуть уявлення про Печерські Липки не тільки як про Урядовий квартал, а ще й як про осередок дивовижних архітектурних форм та їхніх не менш дивовижних історій!

Список використаних джерел:

1. *Вулиці Києва. Довідник / за ред. А. В. Кудрицького. К. : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1995. 352 с.*
2. *Киев: энциклопедический справочник / под ред. А. В. Кудрицкого. 2-е изд. К. : Гл. ред. Украинской Советской Энциклопедии, 1985. 760 с.*
3. *Липський гербовник / О. М. Друг. К. : Либідь, 2016. 88 с.*